

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Milana Moravu v právnej veci navrhovateľov: **1./ A.**, bytom H., **2./ O.**, bytom H., *obaja zastúpení advokátom JUDr. A., AK so sídlom v P.*, proti odporcovi : **Obvodný pozemkový úrad v Nitre**, Štefánikova trieda 88, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu číslo: 2011/00366-1588/04-R-I zo dňa 8. februára 2011, konajúc o odvolaní navrhovateľov v prvom a druhom rade proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sp/14/2011-20 zo dňa 1. júla 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k.19Sp/14/2011-20 zo dňa 1.júla 2011 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom č. k. 19Sp14/2011-20 zo dňa 1. júla 2011 Krajský súd v Nitre potvrdil rozhodnutie odporcu Obvodného pozemkového úradu v Nitre číslo: 2011/00366-1588/04-R-I zo dňa 8. februára 2011, ktorým odporca ako orgán príslušný podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) rozhodol v reštitučnej veci navrhovateľov A. a O., rod. V., ktorí si uplatnili reštitučný nárok v zastúpení advokátom JUDr. A., Š. na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v kat. úz. M., na pôvodné parc. č. X. – zastavaná plocha a dom vo výmere 1 641 m², parc. č. X. – roľa vo výmere 927 m² a parc. č. X. – vinica vo výmere 6 200 m², v podiele 1/1 tak, že navrhovatelia nespĺňajú podmienky reštitučného nároku podľa § 3 v spojení s § 2 zákona č. 503/2003 Z.z.. Nepriznaním vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam ďalej nemajú právo na náhradu v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z..

Krajský súd v Nitre v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na znenie ustanovení § 2 ods. 1, § 3 ods. 1 písm. a/ a § 4 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.. Rozhodnutie odporcu o nesplnení podmienok reštitučného nároku podľa § 3 v spojení s § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. a nepriznanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v zmysle žiadosti oprávnených osôb a tiež nepriznania práva na náhradu v zmysle § 6 ods. 2 zákona považoval za vecne správne a zákonné.

Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelia v prvom a druhom rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu v zákonom stanovenej lehote odvolanie v súlade s § 205 ods. 2 písm. f/ OSP a navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. ho zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zruší a vec vráti odporcovi na ďalšie konanie.

Uviedli, že uplatnený nárok sa týka nehnuteľností evidovaných v kat. úz. M., ktoré navrhovatelia nadobudli riadnou kúpnu zmluvou – notárskou zápisnicou N., N. spísanou dňa 9. októbra 1978 notárkou E. od pôvodného majiteľa K.. Táto zmluva bola zaregistrovaná pod č. RI 722/78 dňa 15. novembra 1978 a na základe toho boli predmetné nehnuteľnosti pôvodne

zapísané do LV č. X. ako parc. č. X. – zastavaná plocha vo výmere 1 641 m², parcela č. X. – dvor vo výmere 168 m² a parcela č. X. - vinica vo výmere 504 m². Podľa písomného vyjadrenia Správy katastra v Nitre zo dňa 2. novembra 2009 bol zápis kúpnej zmluvy vykonaný pod č. zmeny 8/79 dňa 3. januára 1979. Na základe geometrického plánu č. 243-2510-173-82 pod č. zmeny 93/82 po prešetrení, zameraní a vypočítaní v rámci komplexnej údržby boli výmery parciel opravené, a to na parcelu č. X. o výmere 959 m² zastavaná plocha a parcelu č. X. – orná pôda vo výmere 1 988 m². Parcely č. X. a X. boli zrušené. Následne pod č. zmeny 92/84 bol list vlastníctva č. X. zrušený a to na základe rozsudku NS SR sp. zn. 2Cz 156/81, ktorým bolo zrušené rozhodnutie Štátneho notárstva v Nitre z 15. novembra 1978 o zaregistrovaní kúpnej zmluvy č. RI 722/78. V roku 1981 boli navrhovatelia rozsudkom OS v Nitre sp. zn. 5T 231/81 uznaní vinní z trestného činu opustenia republiky a bol im uložený trest prepadnutia majetku štátu. LV č. X. založený na základe kúpnej zmluvy registrovanej notárskym úradom pod č. RI 722/78 zo dňa 15. novembra 1978 bol zrušený, nakoľko samotná registrácia bola zrušená na základe rozsudku NS SR sp. zn. 2Cz 156/81. Rozhodnutie štátneho notárstva v Nitre č. RI 696/82 nadobudlo právoplatnosť dňa 30. apríla 1984.

Poukázali na to, že z právneho hľadiska sa Krajský súd v Nitre rovnako ako i Obvodný pozemkový úrad v Nitre pri svojom rozhodovaní dostatočne nevysporiadali so skutočnosťou, že trestnoprávny rozsudok, ktorým majetok navrhovateľov v prvom a druhom rade prepadol v prospech štátu nadobudol právoplatnosť dňa 19. januára 1982 a rozhodnutie Štátneho notárstva v Nitre, ktoré zamietá registráciu predmetnej zmluvy bolo právoplatné až dňa 30. apríla 1984. Navrhovatelia sa stali vlastníckmi uvedených nehnuteľností pred prepadnutím majetku štátu, preto mohol ich majetok prejsť v rozhodnom období na štát.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľov nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 a § 214 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.gov.sk a jednomyselne dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 23. mája 2012 (§ 156 ods. 1 a 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Z obsahu súdneho spisu ako i administratívneho spisu vyplýva, že navrhovatelia v prvom a druhom rade prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu si žiadosťou zo dňa 31. decembra 2004 uplatnili u odporcu nárok podľa zákona č. 503/2003 Z.z. na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v k.ú. M., parcela č. X. – zastavaná plocha a dom vo výmere 1 641 m², parcela č. X. – roľa vo výmere 927 m² a parcela č. X. – vinica vo výmere 6 200 m² v súlade s ustanoveniami § 3 ods. 1 písm. f/, i/ a o/ zákona č. 503/2003 Z.z. s prihliadnutím na jeho ods. 2. Uplatnený nárok sa týka nehnuteľností evidovaných v k.ú. M., ktoré žiadatelia nadobudli kúpnu zmluvou – notárskou zápisnicou N 495/78, NZ 519/78 spísanou dňa 9. októbra 1978 notárkou E. od pôvodného majiteľa K.

Ako uviedol odporca v odôvodnení svojho rozhodnutia, Najvyšší súd SR potvrdil, že celá kúpna zmluva bola v rozpore s vtedy platnými zákonmi. V danom prípade si potom správny orgán musel ujasniť, či tento majetok vzhľadom na existenciu právoplatného trestného rozsudku prešiel na štát, alebo ako nulitný právny akt od počiatku zostal majetkom predávajúceho. Je preukázateľné, že tento konkrétny majetok neprešiel na štát a štát ani s ním nenakladal ako so svojim vlastníctvom, naopak vrátil sa do vlastníctva pôvodného vlastníka predávajúceho K. tak, ako to bolo pred uzavretím kúpnej zmluvy.

Podľa názoru odporcu, vysloveného v napadnutom rozhodnutí, vychádzajúc z relevantných podkladov navrhovatelia sa nestali vlastníkami uvedených nehnuteľností pred prepadnutím majetku štátu v trestnom konaní. Pozemok v rozhodnom období neprešiel na štát podľa žiadneho reštitučného titulu uvedeného v ustanovení § 3 zákona č. 503/2003 Z.z. a teda navrhovatelia nie sú oprávnenými osobami v zmysle § 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Predmetom preskúmvacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie obvodného pozemkového úradu o reštitučnom nároku podľa zákona č. 503/2003 Z.z.

Zákon č. 503/2003 Z.z. upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Aj cieľom tohto zákona je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku.

Zákonodarca v záujme zabezpečenia princípu legality v ustanoveniach § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. zakotvil rozhodovaciu právomoc správneho orgánu – pozemkového úradu pri rozhodovaní o navrátení vlastníctva k pozemku alebo o priznaní práva na náhradu za pozemok. Správne konanie pred pozemkovým úradom sa začína dorúčením návrhu oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.. Podľa § 5 ods. 3 zákona sa na konanie podľa odseku 2 vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

To znamená, že povinnosťou pozemkového úradu pri rozhodovaní podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. je postupovať podľa jednotlivých ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania (§ 3 Správneho poriadku). Správny orgán je viazaný zásadou zákonnosti (§ 3 ods. 1 Správneho poriadku), v intenciách ktorej je povinný v konaní a pri rozhodovaní zachovať procesné predpisy ako aj predpisy hmotnoprávne. Musí postupovať v konaní tak, aby zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti. Ide o presadzovanie cieľov hmotnoprávnej úpravy v konkrétnej veci.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej majetok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v § 3.

Podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 503/2003 Z.z. oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov.

Krajský súd v Nitre v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že rozsudkom Okresného súdu v Nitre sp. zn. 5T 231/81 zo dňa 10. decembra 1981 boli navrhovatelia uznaní vinnými z trestného činu opustenia republiky podľa § 109 ods. 2 Trestného zákona. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 19. januára 1982.

Uviedol, že v konaní bolo nepochybne preukázané, že Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky oznámilo dňa 27. februára 1987 oprávneným osobám – navrhovateľom, že prezident Československej socialistickej republiky použijúc svoje právo dané mu ústavou, odpustil rozhodnutím zo dňa 6. februára 1987 A. a O. nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov, ktorý im bol uložený rozsudkom Okresného súdu v Nitre sp. zn. 5T 231/81 zo dňa 10. decembra 1981 za trestný čin opustenia republiky. Ďalej bolo preukázané, že rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cz 156/81 zo dňa 26. marca 1982 bolo rozhodnuté o porušení zákona rozhodnutím Štátneho notárstva v Nitre zo dňa 15. novembra 1978 č.k. R I 722. Toto rozhodnutie bolo zrušené, vec vrátená Štátnemu notárstvu v Nitre na ďalšie konanie. Dôvodom pre takýto postup súdu bola skutočnosť, že „predmetom kúpnej zmluvy bola poľnohospodárska pôda, a to roľa v intraviláne obce, parc. č. X. vo výmere 927 m², parc. č. X. – vinica o výmere 6 200 m² a okrem toho rodinný domček vystavaný na parc. č. X. vo výmere 1 641 m². Veľkosť tejto parcely bola postačujúca na to, aby si na nej kupujúci zriadili záhradku i vinicu pre potreby svojej rodiny a domácnosti. Išlo tu teda o zrejmé hromadenie poľnohospodárskych pozemkov nad mieru osobnej potreby rodiny a domácnosti a teda v rozpore so záujmom spoločnosti (§ 130 ods. 2 OZ). Z tohto dôvodu však štátne notárstvo kúpnu zmluvu neskúmalo, hoci aj v zmysle ods. 15 písm. h/ registračnej smernice je štátne notárstvo povinné vždy preskúmať splnenie občianskoprávných záležitostí platného zmluvného vzťahu aj z hľadiska, či nadobúdateľ nehromadí nehnuteľnosti toho istého druhu nad mieru jeho osobnej potreby, potreby jeho rodiny a domácnosti. Štátne notárstvo nezistilo tiež účelové určenie parciel č. X. a X. nachádzajúce sa v intraviláne.

Z vyjadrenia Správy katastra v Nitre vyplynulo, že na základe rozsudku NS SR sp. zn. 2Cz 156/81, ktorým bolo zrušené rozhodnutie Štátneho notárstva v Nitre zo dňa 15. novembra 1978 o zaregistrovaní kúpnej zmluvy RI 722/78 bol LV č. X. zrušený. Následne pod č. RI 696/82 Štátne notárstvo v Nitre registráciu zmluvy RI 722/78 zamietlo. Na základe žiadosti pôvodného vlastníka K. boli nehnuteľnosti znovu zapísané do LV č. X. tak, ako bolo evidované na LV č. X. Podľa stanoviska Správy katastra Nitra nehnuteľnosti neprešli na štát.

Podľa názoru krajského súdu na základe vyššie uvedeného dokazovania vyplynulo, že nehnuteľnosti, ktoré navrhovatelia nadobudli na základe kúpnej zmluvy spísanej do notárskej zápisnice neprešli na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku výroku

o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov a výrok nebol zrušený podľa osobitných predpisov. Za osobitné je potrebné považovať zákon č. 119/1990 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov. To znamená, že k prepadnutiu majetku navrhovateľov nedošlo v dôsledku ich spáchania trestného činu opustenia republiky z júla 1980, kedy vycestovali na povolený pobyt do Juhoslávie, avšak v stanovenom termíne sa naspäť do ČSSR nevrátili a tak sa od 27. júla 1980 bez povolenia zdržiavali v zahraničí. Dôvodom na zrušenie rozhodnutia Štátneho notárstva v Nitre zo dňa 15. novembra 1978 č. RI 722/78 boli iné zákonné dôvody.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nebude preto opakovať odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia odporcu a ani nebude opakovať odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ale na ne ako na vecne správne a postačujúce odkazuje (§ 219 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 384/2008 účinnom od 15. októbra 2008). V súdnom preskúmanacom konaní nevyšli najavo žiadne také nové skutočnosti, s ktorými by bolo potrebné sa znovu zaoberať.

Odvolačí súd navyiac poukazuje na to, že z dikcie ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. jednoznačne vyplýva, že právo na navrátenie vlastníctva, okrem iných stanovených podmienok, môže uplatniť oprávnená osoba, ktorej majetok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na záver udáva (zhodne s názorom správneho orgánu ako i krajského súdu), že navrhovatelia sa nestali vlastníckmi predmetných nehnuteľností, ktorých vlastníctvo žiadajú vydať a to s poukazom na rozsudok sp. zn. 2 Cz 156/81 zo dňa 26. marca 1982 Najvyššieho súdu SR, ktorý vyslovil, že rozhodnutím Štátneho notárstva v Nitre z 15. novembra 1978 č.k. RI 722/78 bol porušený zákon. Predmetné nehnuteľnosti tak nikdy neprešli do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. a zákona č. 503/2003 Z.z..

Odvolačí súd sa preto s právnym názorom uvedeným v rozsudku krajského súdu stotožnil a postupujúc podľa § 250ja ods. 3 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku a § 219 ods.1, 2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že v odvolacom konaní neúspešným navrhovateľom, úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal (§ 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250l ods. 2, § 224 ods. 1 a § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku), nakoľko navrhovatelia nemali v konaní úspech a odporca zo zákona nemá právo na ich náhradu.

P o u ě n í e : Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. mája 2012

JUDr. Jana Henčeková, PhD., v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková